

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи
за спеціальністю 071 – «Облік і оподаткування»

на тему:

«Облік наявності та руху основних засобів та їх оподаткування»

Виконав: студентка 2 курсу, групи ОП-22-ск

Бончик А.Д.
ПІБ

підпис

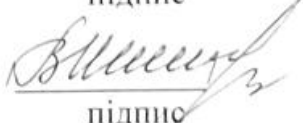
Керівник

Адамовська В.С.
ПІБ

підпис

Нормоконтролер

Шепелюк В.А.
ПІБ

підпис

Завідувач кафедри

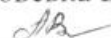
к.е.н., доцент Адамовська В.С. / /

Кривий Ріг – 2024 р.

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування
Другий (магістерський) рівень
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри ООПУА
к.е.н., доцент Адамовська В.С.

« 22 » 02 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу студенту

Бончик Анастасія Дмитрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік наявності та руху основних засобів та їх оподаткування

керівник роботи Адамовська В.С., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджено наказом по КНУ від «22» лютого 2024 року № 173 с

2. Строк подання студентом роботи _____ р.

3. Вихідні дані до роботи Інформаційну базу склали нормативно-правові акти, пов'язані з обліком і оподаткуванням основних засобів, а також наукові напрацювання учених в зазначені сфері

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «ВЕГАГНУ»

5. Перелік графічного матеріалу рисунки, таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	зав. каф. СО ПІА Адамівська В.С.	10.04	26-04
Розділ 2	зав. каф. СО ПІА Адамівська В.С.	27.04	14.05

7. Календарний план:

№ з/п	Етапи роботи	Термін виконання	Позначка про виконання
1	Співбесіда зі здобувачем вищої освіти за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	22.02.2024	виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (магістерської) роботи	22.02.24-12.03.24	виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи	12.03.24-10.04.24	виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	10.04.24-26.04.24	виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	27.04.24-24.05.24	виконано
6	Підготовка вступної частини	25.05.2024	виконано
7	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	26.05.2024	виконано
8	Отримання відгуку керівника	01.06.2024	виконано
9	Попередній захист роботи	07.06.2024	виконано
10	Захист роботи в ЕК	20.06.2024	

Дата видачі завдання «22» лютого 2024 р.

Студент

(підпис)

Бончик А. Д.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

к.е.н., доцент Адамівська В.С.

(прізвище та ініціали)

	стор.
ЗАВДАННЯ НА РОБОТУ	2
РЕФЕРАТ	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	9
1.1 Критичний аналіз підходів до визначення основних засобів	9
1.2 Огляд нормативно-правових документів, що регламентують порядок обліку основних засобів	18
2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «ВЕГАГНУ»	25
2.1 Аналіз діяльності та облікової політики на ТОВ «ВЕГАГНУ»	25
2.2 Бухгалтерський облік наявності і руху основних засобів на ТОВ «ВЕГАГНУ»	40
2.3 Проблемні аспекти обліку (та/або оподаткування, контролю) наявності і руху основних засобів та можливі шляхи їх вирішення	45
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	52

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра обліку, оподаткування, публічного управління
та адміністрування

РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну (випускную) роботу

на тему: «**Облік наявності і руху основних засобів та їх оподаткування**»

ВР: 49 сторінок, 11 таблиць, 14 рисунків, 10 джерел, 8 додатків

Мета: системне вивчення теоретичних та практичних аспектів обліку основних засобів, а також у розробці рекомендацій щодо його удосконалення

Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти обліку основних засобів.

Об'єкт дослідження: методологія та практика обліку основних засобів на підприємствах.

Методи дослідження: загальнонаукові та спеціальні методи дослідження (теоретичного узагальнення, порівняння, систематизація – для встановлення подібних і відмінних результатів досліджень різних науковців щодо сутності понятійно-категоріального апарату досліджуваної теми; аналіз; аналогія; індукція; дедукція; графічний – для наочної інтерпретації результатів дослідження тощо).

Результати дослідження: проведено критичний аналіз підходів до визначення сутності основних засобів; розглянуто основні нормативно-правові документи, що регламентують особливості нарахування основних засобів на підприємстві, їх облік та відображення інформації щодо них у формах фінансової звітності; охарактеризовано діяльність ТОВ «ВЕГАГНУ»; проаналізовано основні економічні показники господарської діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ»; освітлено особливості облікової політики на ТОВ «ВЕГАГНУ» розкрито порядок нарахування основних засобів на ТОВ «МОНОЛІТОБЕТОН»; освітлено первинний, аналітичний та синтетичний облік основних засобів у цілому та на ТОВ «ВЕГАГНУ» зокрема; визначено проблемні аспекти обліку основних засобів на підприємстві та наведено рекомендації щодо удосконалення її обліку.

Ключові слова: ОСНОВНІ ЗАСОБИ, АКТИВИ, НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, ПЕРВИННИЙ ОБЛІК, АНАЛІТИЧНИЙ ОБЛІК, НАЯВНІСТЬ, РУХ, АМОРТИЗАЦІЯ, ЛІКВІДАЦІЯ, ЗВІТНІСТЬ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ОЗ – основні засоби

МНМА – малоцінні необоротні матеріальні активи

АМ – амортизація

БО – бухгалтерський облік

АК – актив

МШП – малоцінні та швидкозношувані предмети

КВ – корисне використання

ЕВ – економічна вигода

ІСБ – історична собівартість

СВ – справедлива вартість

ВТ – витрати

ГК – грошові кошти

БВ – балансова вартість

ДЦ – дооцінка

УЦ – уцінка

ЛВ – ліквідаційна вартість

ДЗТРП - Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги

ДЗБ - Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом

НПНЗ - Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)

ПКТРП - Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги

ПКБ - Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом

РОП - Розрахунки з оплати праці

ЧДР - Чистий дохід від реалізації

СБРП - Собівартість реалізованої продукції

ІВ - Інші операційні витрати

ФРО - Фінансовий результат до оподаткування

ЧП - Чистий прибуток

ВСТУП

ОЗ відіграють важливу роль у діяльності будь-якого підприємства, адже вони є матеріальною базою для виробництва продукції, надання послуг та виконання інших видів економічної діяльності. Тому правильна організація обліку ОЗ є одним з ключових факторів, що забезпечують ефективне функціонування підприємства.

Об'єктом дослідження роботи є методологія та практика обліку ОЗ на підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку ОЗ.

Мета дослідження полягає в системному вивченні теоретичних та практичних аспектів обліку ОЗ, а також у розробці рекомендацій щодо його удосконалення.

Для досягнення мети дослідження необхідно виконати наступні завдання:

- Ознайомитися з теоретичними основами обліку ОЗ;
- Дослідити економічну сутність ОЗ;
- Проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку ОЗ;
- Розглянуто методи нарахування АМ;
- Охарактеризувати діяльність ТОВ «ВЕГАГНУ»;
- Проаналізувати показники фінансової частини товариства;
- Розглянути облікову політику ТОВ «ВЕГАГНУ»;
- Дослідити методiku обліку ОЗ на товаристві;
- Виявити проблеми та недоліки в обліку ОЗ;
- Розробити рекомендації щодо удосконалення обліку ОЗ.

Для вирішення поставлених завдань будуть використані такі методи дослідження:

- Аналіз літературних джерел;
- Вивчення нормативно-правових актів;
- Систематичний аналіз;
- Порівняльний аналіз;

- Узагальнення;
- Наукове моделювання.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці комплексної системи обліку ОЗ, яка враховує сучасні вимоги нормативно-правового регулювання та практики господарювання.

Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення методології обліку ОЗ на підприємствах, а також для розробки навчальних курсів та програм з цієї тематики.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Критичний аналіз підходів до визначення основних засобів

Технічна оснащеність підприємства ґрунтується на його технічних ресурсах. Їх відтворення, поповнення та оновлення безпосередньо залежить від чіткої та правильної системи обліку ОЗ. Саме ефективний облік забезпечує підприємство конкурентноспроможними засобами праці, що відповідають сучасним ринковим вимогам.

ОЗ – активи матеріального характеру, які підприємство використовує протягом тривалого часу (більше року) для ведення своєї діяльності, будь то виробництво, надання послуг, оренда або адміністративні функції [13, с. 55].

Критерії визнання ОЗ:

- матеріальна сутність: ОЗ мають бути фізичними активами, які можна відчутти та виміряти;
- призначення: Ці АК повинні бути придбані та утримуватися підприємством з метою їх КВ протягом тривалого періоду часу (більше одного року) для ведення основної діяльності;
- термін корисної служби: Очікується, що ОЗ будуть використовуватися протягом періоду, який перевищує один рік або операційний цикл підприємства, якщо він довший [1].

Критерій вартості служить як додатковий критерій, тому що використовується лише для МНМА, які обліковуються на рахунку 112.

Згідно з ПСБО 7, організації мають право самостійно встановлювати вартісну межу, яка відокремлює малоцінні активи від інших ОЗ.

Для малоцінних ОЗ дозволено застосовувати спрощені методи нарахування АМ.

Згідно з ПСБО 7, до ОЗ належать не тільки активи, що використовуються у виробничій діяльності, але й ті, що застосовуються для здійснення соціально-культурних функцій.

Це означає, що ОЗ невиробничого призначення (такі як спортивні споруди, санаторії, клуби) вважаються ОЗ для цілей фінансової звітності.

Згідно з ПСБО 7, компанії мають право самостійно визначати, які активи відповідають визначенню ОЗ та включати їх до складу ОЗ для цілей БО. Це означає, що організації не зобов'язані включати до ОЗ абсолютно всі активи, які відповідають загальним критеріям, а можуть використовувати власний підхід, ґрунтуючись на економічну доцільність [2]. Це означає, що АК має бути суттєвим для діяльності фірми та приносити йому ЕВ протягом очікуваного періоду КВ. Підприємство може включити до складу ОЗ деякі види МШП, якщо вони використовуються протягом тривалого часу та відіграють важливу роль у виробничому процесі. Наприклад, до ОЗ можна зарахувати дорогі інструменти, спецодяг, які використовуються протягом декількох років.

Переваги самостійного визначення ОЗ:

- дозволяє підприємствам оптимізувати систему БО та знизити адміністративні витрати;
- забезпечує більш точне відображення фінансового стану підприємства у фінансовій звітності;
- сприяє кращому управлінню активами та підвищенню ефективності їх використання;

Умови для відображення ОЗ у балансі:

Очікувана ЕВ: Як і будь-який інший актив, ОЗ включаються до балансу лише за умови, що існує ймовірність отримання від них ЕВ протягом їх очікуваного періоду КВ. Це може бути пряма ЕВ, наприклад, дохід від використання ОЗ у виробничому процесі, або непряма ЕВ, наприклад, покращення іміджу компанії або підвищення продуктивності праці.

Достовірна оцінка: Оцінка ОЗ має ґрунтуватися на чітких та обґрунтованих методах, які дозволяють визначити їх вартість з достатньою точністю.

ОЗ згідно з ПСБО 7 використовуються:

- у виробництві, для виготовлення продукції або надання послуг;
- у постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг, для забезпечення основної діяльності.

- для надання в оренду, з метою отримання додаткового доходу.
- для адміністративних та соціально-культурних функцій, для забезпечення роботи апарату або здійснення соц. заходів.

Для оцінки вартості ОЗ компанії можуть використовувати два основних методи: ІСБ та СВ.

Перший вид ґрунтується на фактичних витратах, які підприємство понесло на придбання або будівництво ОЗ. Другий метод ґрунтується на ринковій вартості подібних ОЗ на дату оцінки.

До початкової вартості ОЗ не включаються і відображаються у складі ВТ такі витрати:

- ВТ на сплату відсотків за кредит, який був залучений для фінансування придбання ОЗ, не капіталізуються;
- ВТ на понаднормативні відходи, які виникли в процесі виробництва ОЗ, не включаються до їх початкової вартості;
- понаднормативні ВТ на оплату праці, пов'язані з придбанням або будівництвом ОЗ, не капіталізуються;
- ВТ, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства в цілому, не включаються до первісної вартості ОЗ.

Згідно з вимогами Інструкції №291, облік ОЗ, придбаних за ГК або побудованих підрядним способом, здійснюється за їхньою ІСБ. СВ використовується для переоцінки таких ОЗ, для споруджених власними силами, отриманих безкоштовно або як внесок до статутного фонду, а також у випадках бартерних операцій з ОЗ [4].

Оцінка ОЗ, збудованих власними силами (господарським способом), проводиться із застосуванням ІСБ. Первісна вартість включає прямі та накладні ВТ, пов'язані з будівництвом. ІСБ такого об'єкта не повинна перевищувати його справедливої оцінки. Позитивна різниця між історичною і справедливою вартістю враховується як ВТ підприємства і відображається у формі №2 [5].

Відповідно до ПСБО 7, існують такі види ОЗ, які потребують певного часу для підготовки до КВ за призначенням або для реалізації. Ці об'єкти називаються

кваліфікованими активами. Наприклад, будівлі та споруди, що зводяться на замовлення спеціалізованими підприємствами, є кваліфікованими АК.

При створенні собівартості кваліфікованих АК, витрати на сплату відсотків за кредит, залучений для їх виготовлення, відносяться до первісної вартості таких АК [8, с. 148].

Дуже важливо чітко розмежовувати ремонт та модернізацію/поліпшення ОЗ, мати чітке обґрунтування для віднесення ВТ до ремонту або модернізації/поліпшення, правильно відображати ВТ в БО.

1. Ремонт ОЗ:

Мета: Відновлення первісного ресурсу ОЗ.

Облік витрат: ВТ на ремонт відображаються у складі ВТ звітного періоду, не збільшуючи балансову вартість ОЗ.

Незалежно від величини ВТ: Це правило діє незалежно від того, скільки коштів було витрачено на ремонт.

2. Модернізація та інші поліпшення ОЗ:

Мета: покращення функціональних можливостей ОЗ та збільшення ЕВ від його використання.

Облік витрат: ВТ на модернізацію та інші поліпшення збільшують балансову вартість ОЗ.

Передбачається, що в результаті модернізації/поліпшення функціональні можливості ОЗ покращаться та ЕВ від використання ОЗ зростуть [17, с. 50].

У ході господарської діяльності організація має право проводити переоцінювання (дооцінювання, уцінку), якщо БВ об'єкта суттєво різниться від його СВ. У випадку, коли внаслідок переоцінки БВ ОЗ зростає (відбувається дооцінка), сума ДЦ відображається в статті «Інший додатковий капітал». Якщо ж БВ знижується (відбувається уцінка), величина УЦ враховується як ВТ [12, с. 66].

У процесі експлуатації ОЗ їх БВ може змінюватися. Це може бути пов'язано з фізичним зносом, моральним старінням, змінами ринкових цін або іншими факторами.

ПСБО 7 передбачає проведення переоцінки ОЗ з метою приведення їх БВ у відповідність до справедливої вартості.

При проведенні чергової переоцінки ОЗ необхідно враховувати результати попередніх переоцінок.

1. Дооцінка:

Якщо сума попередніх УЦ менша за суму попередніх ДЦ, то різниця між сумою чергової ДЦ та сумою попередніх УЦ включається до складу доходів звітного періоду. Решта суми чергової ДЦ відображається у складі другого додаткового капіталу.

Якщо сума попередніх УЦ більша за суму попередніх ДЦ, то різниця між сумою чергової ДЦ та сумою попередніх УЦ відображається у складі другого додаткового капіталу.

2. Уцінка:

Якщо сума попередніх ДЦ менша за суму попередніх УЦ, то різниця між сумою чергової УЦ та сумою попередніх ДЦ включається до видатків звітного періоду. Решта суми чергової УЦ направляється на зменшення другого додаткового капіталу.

Якщо сума попередніх ДЦ більша за суму попередніх уцінок то різниця між сумою чергової УЦ та сумою попередніх ДЦ направляється на зменшення другого додаткового капіталу.

ОЗ можна класифікувати за критеріями, що наведено на рис. 1.1.

Рис. 1.1 – Класифікація ОЗ

Отже, за призначенням можуть бути виробничі та невиробничі ОЗ. Відповідно перші – це ОЗ які експлуатуються у виробництві, а другі – призначені для житлово-комунального господарства та соціально-культурної сфери.

ОЗ за галузевою ознакою поділяються на промислові, будівельні, сільськогосподарські, транспортні та торговельні ОЗ. Більша частина ОЗ відноситься до категорії «Промисловість», оскільки вона пов'язана з виробництвом продукції. Проте перелік інших видів господарської діяльності, таких як вирощування сільськогосподарських культур, будівництво та ремонт будівель, утримання дитячих садків тощо, обумовлює необхідність обліку ОЗ, які належать до інших категорій. Зокрема, ОЗ, що знаходяться на балансі промислового підприємства, але належать до категорії «Будівництво» або «Сільське господарство», повинні відповідно обліковуватися [15].

На рис. 1.2 розглянемо приклади виробничих ОЗ.

Будівлі та споруди:	заводи, фабрики, склади, ангари, цехи, офісні приміщення.
Передавальні пристрої:	лінії електропередач, трубопроводи, дороги, мости, естакади.
Машини та устаткування :	верстати, станки, конвеєри, технологічні лінії.
Робочі машини та обладнання:	екскаватори, бульдозери, крани, автомобілі.
Вимірювальні та регулюючі прилади:	манометри, термометри, ваги, контрольно-вимірювальні прилади.
Лабораторне обладнання та обчислювальна техніка:	мікроскопи, хімічні прилади, комп'ютери, сервери.
Інші машини та обладнання:	електроінструменти, пневмоінструменти, верстатні пристосування.
Транспортні засоби:	автомобілі, мотоцикли, трактори, літаки, судна.
Інструмент:	молотки, ключі, викрутки, пилки, рубанки.
Виробничий інвентар та приладдя:	верстатні тиски, лещата, штангенциркулі, мікрометри.
Господарський інвентар:	лопати, граблі, візки, носилки.
Робочі та продуктивні тварини:	коні, корови, свині, вівці, кури.
Багаторічні насадження та меліорація земель:	сади, ягідники, лісосмуги, осушувальні та зрошувальні системи.
Інші ОЗ:	захисні огорожі, естакади, резервуари, баки, ваги.

Рис. 1.2 – Види промислово-виробничих ОЗ

Приклади невиробничих ОЗ унаочнено на рис. 1.3.

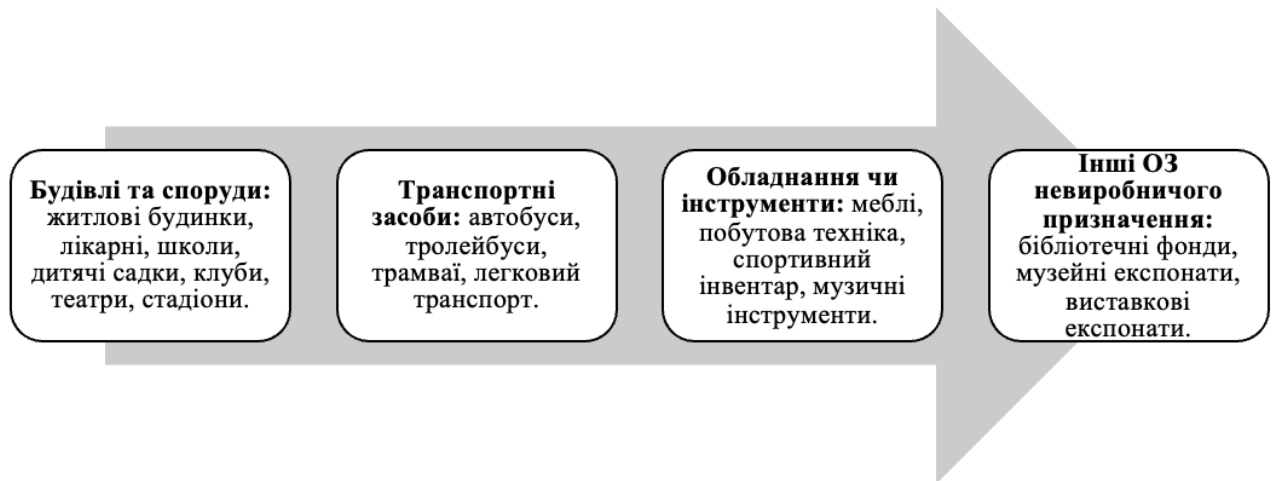

Рис. 1.3 – Види ОЗ невиробничого призначення

Залежно від використання ОЗ поділяються на діючі – ті, які наразі використовуються в діяльності підприємства, недіючі – ті, які тимчасово не використовуються, та запасні ОЗ – ті, які знаходяться в резерві й призначені для заміни ОЗ, що ліквідовані або ремонтуються.

В балансі підприємства відображаються лише власні ОЗ, а не орендовані. Це робиться для уникнення подвійного БО ОЗ у орендаря та орендодавця.

Існують випадки, коли компанія не хоче купувати ОЗ, тоді вона може взяти такий об'єкт у користування на певний час, що називається орендою. Організації можуть обирати оренду замість купівлі ОЗ з різних причин:

1. Економія коштів: Оренда може бути дешевшою, ніж купівля ОЗ, особливо якщо ОЗ потрібні на короткий термін.
2. Гнучкість: Оренда дозволяє компаніям легко оновлювати свої ОЗ, коли виникає потреба.
3. Зниження ризиків: Оренда може допомогти компаніям уникнути ризиків, пов'язаних з моральним старінням ОЗ.

Оренда може бути фінансовою, коли отримувач набуває право власності над ОЗ, та операційною, без права власності. Фірми самі обирають вид оренди та прописують це у договорі.

У податковому та БО ОЗ для цілей нарахування АМ поділяються на групи, що представлені на рис. 1.4.

Рис. 1.4 – Групи ОЗ для нарахування АМ

Ця класифікація має на меті забезпечити обґрунтоване розподілення ВТ, пов'язаних з використанням ОЗ, протягом строку їх КВ, сформувати об'єктивну оцінку залишкової вартості ОЗ та здійснити правильний розрахунок АМ відрахувань.

Таким чином, використання ОЗ залежить від групи, до якої вони належать, а методи нарахування АМ - від системи оподаткування.

Облік ОЗ ускладнюється неоднозначністю законодавства. Бухгалтери змушені працювати в умовах постійних змін та тлумачень. Класифікація ОЗ має ключове значення для їх обліку. Вона ґрунтується на спільних для всіх галузей ознаках та функціях ОЗ у виробничому процесі.

Розподіл ОЗ на групи спрощує їх облік та контроль, забезпечує єдиний підхід до групування ОЗ в різних галузях, дозволяє порівнювати облікові показники різних підприємств.

Достовірність обліку ОЗ - це запорука достовірності інформації про фінансовий стан підприємства.

1.2 Огляд нормативно-правових документів, що регламентують порядок обліку основних засобів

Законодавчі документи забезпечують єдиний підхід до обліку ОЗ, що дозволяє порівнювати фінансові показники між різними підприємствами та галузями.

Нормативні акти встановлюють чіткі правила та процедури, що допомагають уникнути правових колізій та неоднозначностей у процесі обліку.

Вони регулюють дотримання вимог національного та міжнародного законодавства, забезпечуючи відповідність облікової політики підприємств правовим нормам.

Нормативні акти, що регулюють облік ОЗ, можна поділити на чотири рівні:

1. Рівень законодавства:

Визначає сутність БО його завдання, основні поняття, порядок регулювання, організації та ведення.

До цієї групи належать:

- Конституція України
- Господарський кодекс України
- Податковий кодекс України
- Закон України «Про БО і фінансову звітність в Україні»

2. Рівень нормативних документів:

Містить методичні засади ведення обліку ОЗ, інших необоротних матеріальних активів.

До цієї групи належить:

- ПСБО 7
- МСБО 16

3. Рівень методичних документів:

Надає чіткі інструкції щодо ведення обліку ОЗ.

До цієї групи належать:

Інструкція про використання плану рахунків БО;

Інструкція з інвентаризації ОЗ;

Методичні рекомендації з БО ОЗ;

Методичні рекомендації про застосування реєстрів БО.

Інші нормативно-правові документи.

4. Рівень організаційних документів:

Визначає внутрішню політику підприємства щодо обліку ОЗ.

До цієї групи належать:

- Наказ про облікову політику підприємства
- Робочий план рахунків для обліку ОЗ
- Наказ про проведення інвентаризації
- Посадові інструкції
- Графіки документообігу та інвентаризації
- Регламенти бухгалтерських та інших адміністративних служб
- Порядок організації та реалізації внутрішнього контролю

Всі рівні нормативних документів взаємопов'язані та доповнюють один одного. Знання та розуміння цих документів є ключовим для правильного ведення обліку ОЗ. Законодавство та нормативні документи постійно оновлюються, тому бухгалтери повинні бути в курсі цих змін.

Коли ОЗ закінчує свій строк КВ, його зазвичай вибувають.

Існує два основних способи вибуття ОЗ:

1. Продаж за ліквідаційною вартістю:

Це оціночна вартість ОЗ, якщо його розбити на частини та продати поштучно. Зазвичай використовується, коли ОЗ ще може бути використано іншими, але не має цінності для конкретного підприємства.

2. Вилучення без отримання плати:

Застосовується, коли ОЗ стає застарілим або непридатним до використання. У такому випадку ОЗ просто списується з балансу підприємства, оскільки воно більше не використовується.

Термін КВ ОЗ - це період, протягом якого загальна вартість ОЗ буде повністю перенесена на ВТ виробництва або буде вироблений необхідний обсяг продукту з його допомогою.

Простіше кажучи, строк КВ визначає, як довго ОЗ буде використовуватися для досягнення його цілей. Строк КВ впливає на розрахунок АМ ОЗ.

Ліквідаційна вартість - це оціночна вартість, за якою ОЗ може бути проданий після закінчення його строку КВ. ЛВ зазвичай менша, ніж первісна вартість ОЗ, за винятком рідкісних випадків. Вона зменшується з часом, оскільки ОЗ зношується.

У деяких випадках ЛВ може вважатися нульовою, якщо використання ОЗ після певного періоду непередбачено за технічними параметрами.

Важливо зазначити, що термін КВ і ЛВ визначаються для кожного ОЗ окремо, з урахуванням його специфічних характеристик та умов експлуатації. Вони можуть змінюватися протягом життєвого циклу ОЗ під впливом різних факторів. Правильне їх визначення необхідне для правильного ведення БО та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Процес переоцінки визначається поточною відновлювальною вартістю ОЗ. У свою чергу відновлювальна вартість залежить від:

- оцінки незалежного експерта;
- використання даних кадастрової вартості;

Якщо порівнювати поточної відновлювальної вартості з БВ ОЗ, то збільшення БВ (ДЦ) відбувається у тому випадку, якщо поточна відновлювальна вартість вище. А зменшення БВ (УЦ) буде тоді, якщо поточна відновлювальна вартість нижче.

Переоцінка не є обов'язковою процедурою для всіх підприємств. Рішення про переоцінку приймається керівництвом підприємства. Переоцінка має

здійснюватися з дотриманням всіх вимог чинного законодавства та нормативних документів.

Переоцінювати можна будь-які ОЗ, включаючи землю. Переоцінка - це право, а не обов'язок підприємства. Якщо АК переоцінені один раз, то їх необхідно переоцінювати щорічно. Виняток може бути прописаний в обліковій політиці підприємства. Можна визначити, які саме ОЗ будуть переоцінюватися, а які ні. Наприклад, можна переоцінювати тільки обладнання або транспортні засоби. Переоцінка може проводитися не частіше одного разу на рік. Після першої переоцінки вона стає щорічною, 31 грудня звітного року.

Оцінка АК - це одне з найважливіших питань БО. Від правильної оцінки залежить відзеркалення даних у балансі та оцінка фінансового стану організації. Вона самостійно визначає початкову та ЛВ, а також метод АМ. Однак, вибір може бути обмежений Податковим кодексом.

АМ та знос - це два тісно пов'язані, але різні поняття:

1. АМ - Це процес поступового перенесення вартості ОЗ на ВТ виробництва протягом усього періоду його КВ. Простіше кажучи, АМ - це спосіб розподілу вартості ОЗ на протязі його експлуатації. Завдяки АМ вартість ОЗ відшкодовується за рахунок виручки від його використання.

2. Знос це загальна сума накопиченої АМ за весь період використання ОЗ. Іншими словами, знос - це кількість вартість ОЗ, яка була перенесена на ВТ виробництва за весь час його експлуатації. Знос відображає ступінь зношення ОЗ [11].

Важливо розуміти, що АМ - це бухгалтерський метод, а знос - це фізичний процес. АМ обчислюється згідно з нормативними документами, а знос визначається на основі оглядута експертизи ОЗ. АМ може бути різною для різних видів ОЗ, а знос завжди однаковий для одного і того ж ОЗ.

Рис. 1.5 – Методи нарахування АМ ОЗ

Знання відмінностей ПСБО від МСБО допомагає гармонізувати національні облікові практики з міжнародними стандартами, що полегшує інтеграцію у глобальну економіку. Міжнародні інвестори часто віддають перевагу підприємствам, які застосовують МСБО оскільки це забезпечує прозорість і зрозумілість фінансової звітності.

Вивчення відмінностей сприяє розробці більш ефективних навчальних програм для бухгалтерів, що забезпечує високий рівень професійної підготовки. Дослідження відмінностей полегшує порівняння фінансової звітності підприємств з різних країн, що є важливим для аналітиків, інвесторів та інших

зацікавлених сторін. Тому у табл. 1.1 дослідимо відмінності ПСБО 7 та МСБО 16.

Табл. 1.1 – Порівняння МСБО 16 та ПСБО 7

ПСБО 7 [1]	МСБО 16 [2]
Групи основних засобів	
Земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, споруди; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, приладдя, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби.	Земля; земля та будівлі; машини та обладнання; кораблі; літаки; автомобілі; меблі та приладдя; офісне обладнання.
Відображення в обліку переоцінки основних засобів	
Представлена одна модель переоцінки основних засобів.	Суб'єкт господарювання має обирати у своїй обліковій політиці або модель собівартості, або модель переоцінки, і йому слід застосовувати цю політику до всього класу основних засобів.
Методи нарахування амортизації	
Прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискороного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод та виробничий метод.	Прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції.
Ліквідаційна вартість та строк корисної експлуатації активу	
Слід переглядати принаймні на кінець кожного фінансового року та, якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміну слід відображати як зміну в обліковій оцінці.	Чітко не вказано.

Висновки щодо порівняння двох стандартів на основі представленої таблиці:

1. Групи ОЗ

- ПСБО 7: Включає більш детальний поділ ОЗ на групи.
- МСБО 16: Має менш детальну класифікацію.

2. Відображення в обліку переоцінки ОЗ:

- ПСБО 7: Представлено одну модель переоцінки ОЗ.
- МСБО 16: Підприємство може обирати між моделлю собівартості та моделлю переоцінки, застосовуючи вибрану політику до всього класу ОЗ.

3. Методи нарахування АМ:

- ПСБО 7: Включає 5 методів;
- МСБО 16: Застосовуються 3 методи

4. ЛВ та строк КВ активу:

- ПСБО 7: Необхідно переглядати щорічно, якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміни слід відобразити як зміну в обліковій оцінці.

- МСБО 16: Чітких вказівок не надано.

Таким чином, ПСБО 7 надає детальнішу класифікацію ОЗ і чіткіші інструкції щодо ЛВ та строку КВ АК, тоді як МСБО 16 пропонує гнучкість у виборі методів оцінки та АМ.

2 АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ТОВ «ВЕГАГНУ»

2.1 Аналіз діяльності та облікової політики на ТОВ «ВЕГАГНУ»

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА ГЕОЛОГІЇ АКАДЕМІЇ ГІРНИЧИХ НАУК УКРАЇНИ» (надалі - Товариство), створено громадянином України та юридичною особою (надалі - Засновники) відповідно до Цивільного та Господарського кодексів України, Законів України «Про власність» та «Про господарські товариства», на підставі Протоколу Засновників про створення та діяльність ТОВ «ВІДДІЛЕННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА ГЕОЛОГІЇ АКАДЕМІЇ ГІРНИЧИХ НАУК УКРАЇНИ» №1 від 01 жовтня 2010 року.

Докладну інформацію про назву ТОВ «ВЕГАГНУ» представлено на рис. 2.1.

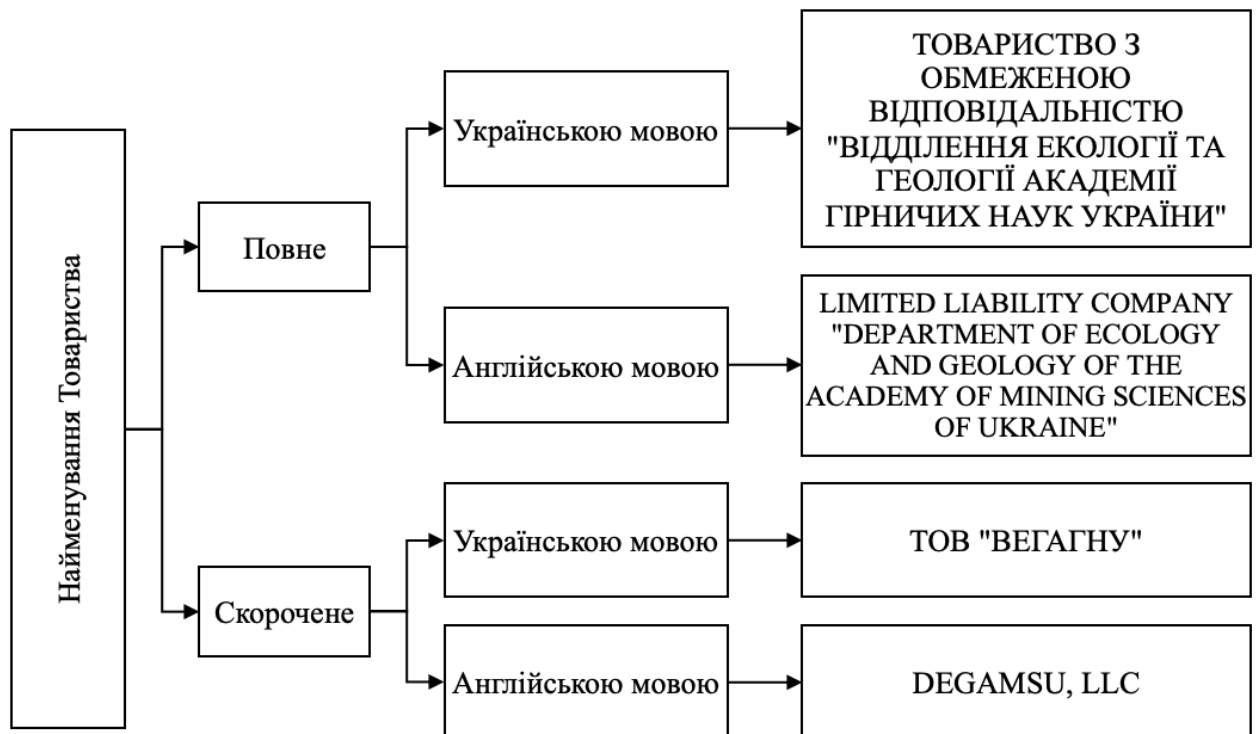

Рис.2.1. – Інформація про найменування ТОВ «ВЕГАГНУ»

Засновниками ТОВ «ВЕГАГНУ» є:

1. Плотніков Олександр Володимирович, паспорт серії АК № 950351, виданий 15.06.2000 року Центрально-Міським РВ Криворізького МУ УМВС України в Дніпропетровській області, зареєстрований за адресою: 50025, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, Центрально-Міський район, вул. Перекопська, буд.5, кв. 12. Ідентифікаційний номер 2438506255.

2. Всеукраїнська громадська організація «Академія гірничих наук України»

Предмет діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ» визначено Статутом (дод. А) і зображено на рис. 2.2.

Геофізичні роботи
Геологічне супроводження геологорозвідувальних робіт
Буріння свердловин з метою пошуку (розвідки) твердих корисних копалин
Буріння спеціальних гідрогеологічних свердловин
Буріння свердловин з метою пошуку (розвідки) нафти і газу
Монтаж-демонтаж бурових комплексів з пошуку (розвідки) нафти і газу.
Дослідно-промислова розробка родовищ нафти і газу
Цементування обсадних колон, капітальний ремонт, тампонування та консервування нафтових і газових свердловин
Лабораторні роботи
Гірничі роботи (у тому числі дослідно-промислова розробка)
Гідрогеологічні, інженерно-геологічні, геоекологічні роботи

Рис. 2.2 – Предмет діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ»

Рисунок 2.3 узагальнює ключові характеристики діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ».

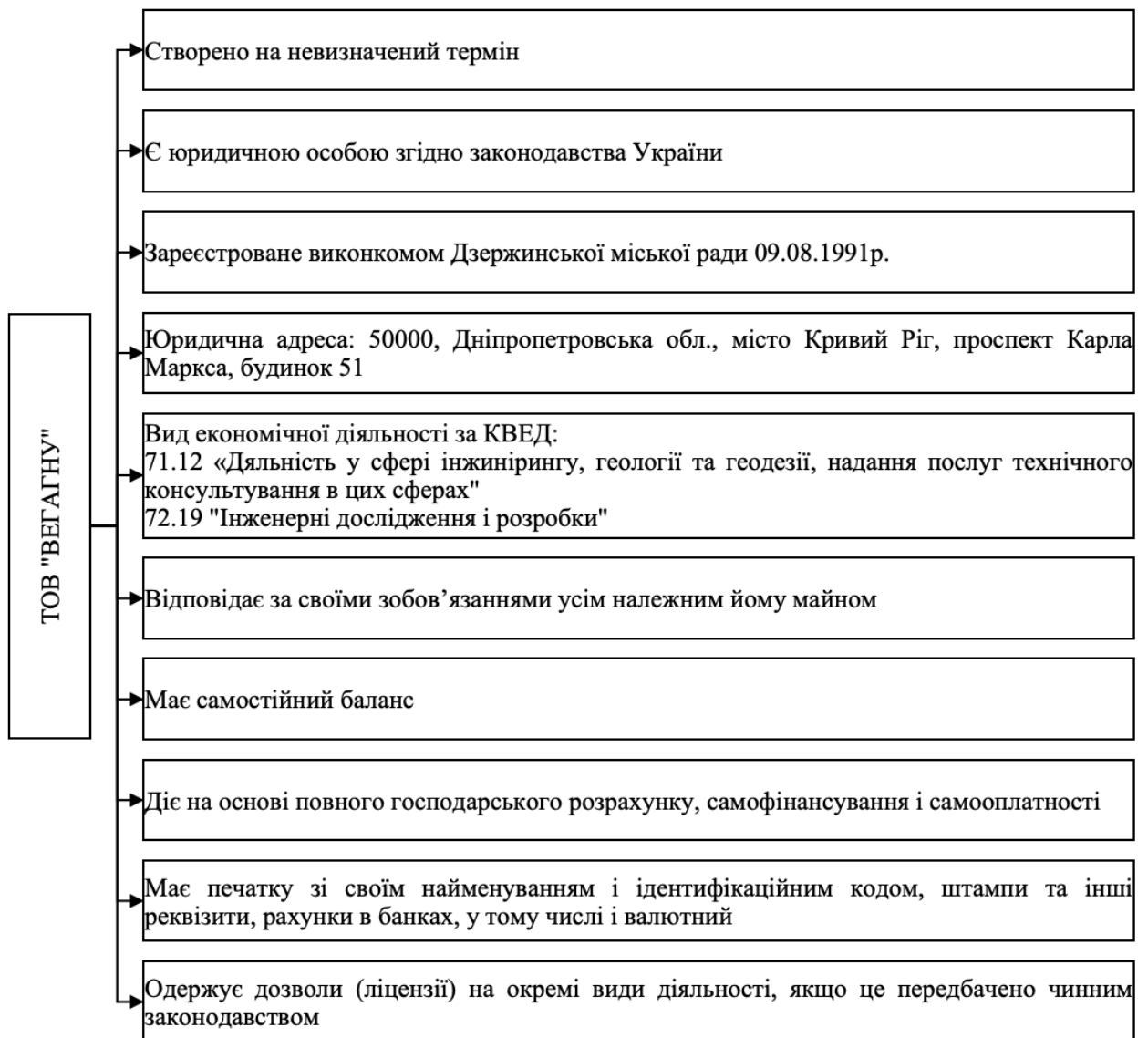

Рис.2.3 – Основні риси діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ»

З метою стимулювання науково-технічного прогресу в гірничодобувній галузі, а також заповнення ринку товарами та послугами у визначених статутном сферах, а також задля захисту та реалізації економічних інтересів самого товариства та його колективу, було засновано цю організацію.

Власні об'єкти мають економічну цінність і здатні приносити дохід підприємству. Їх можна використовувати для виробництва товарів і послуг, що продаються на ринку, або здавати в оренду іншим компаніям. Це забезпечує підприємству прибуток, який можна спрямувати на реінвестування в бізнес,

виплату дивідендів акціонерам або інші цілі. Об'єкти власності ТОВ «ВЕГАГНУ» представлено на рис. 2.4.

Рис. 2.4 – Об'єкти власності ТОВ «ВЕГАГНУ»

ТОВ «ВЕГАГНУ» входить до складу Академії гірничих наук України – некомерційна організація, яка об'єднує провідних науковців та фахівців гірничодобувної та металургійної галузей України. Членство ТОВ «ВЕГАГНУ» в АГНУ підкреслює його значний науково-технічний потенціал у сфері гірничої справи.

Діяльність АГНУ сфокусована на проведенні науково-дослідницьких робіт за пріоритетними напрямками, представленими на рисунку 2.5.

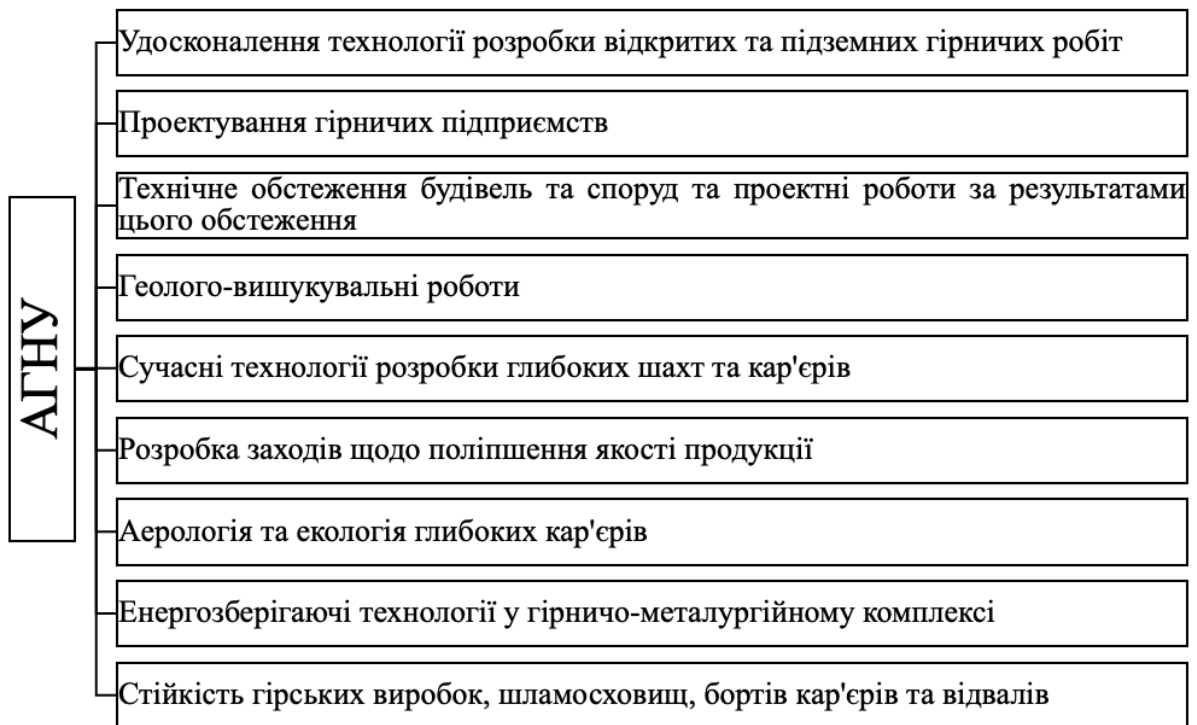

Рис. 2.5 – Напрями діяльності АГНУ

Для забезпечення функціонування ТОВ «ВЕГАГНУ» створюється Статутний фонд. Засновники ТОВ «ВЕГАГНУ» вносять кошти до Статутного фонду. Загальний розмір Статутного фонду складає 1000 гривень. Це становить 100% загального розміру Статутного фонду. Даний фонд поділено на 100 часток. Кожна частка коштує 10 грн. 1 частка дорівнює 1 голосу при голосуванні.

Розподіл часток:

1. Плотніков Олександр Володимирович

- кількість часток: 70 (сімдесят)

- вартість: 700 гривень (сімсот гривень 00 копійок)

- кількість голосів: 70 (сімдесят)

2. Всеукраїнська громадська організація «Академія гірничих наук України»

- представник: президент АГНУ

- кількість часток: 30 (тридцять)

- вартість: 300 гривень (триста гривень 00 копійок)

- кількість голосів: 30 (тридцять)

Збори Засновників – це найвища управлінська структура Товариства. До складу Зборів входять Засновники ТОВ «ВЕГАГНУ» особисто або їхні уповноважені представники. Представники можуть бути призначені на постійній основі або на певний строк.

Засновник може змінити свого представника у Зборах, повідомивши про це інших Засновників.

Засновник може делегувати свої повноваження на Зборах іншому Засновнику або його представнику.

Права і обов'язки засновників ТОВ «ВЕГАГНУ» наведені на рис. 2.6.

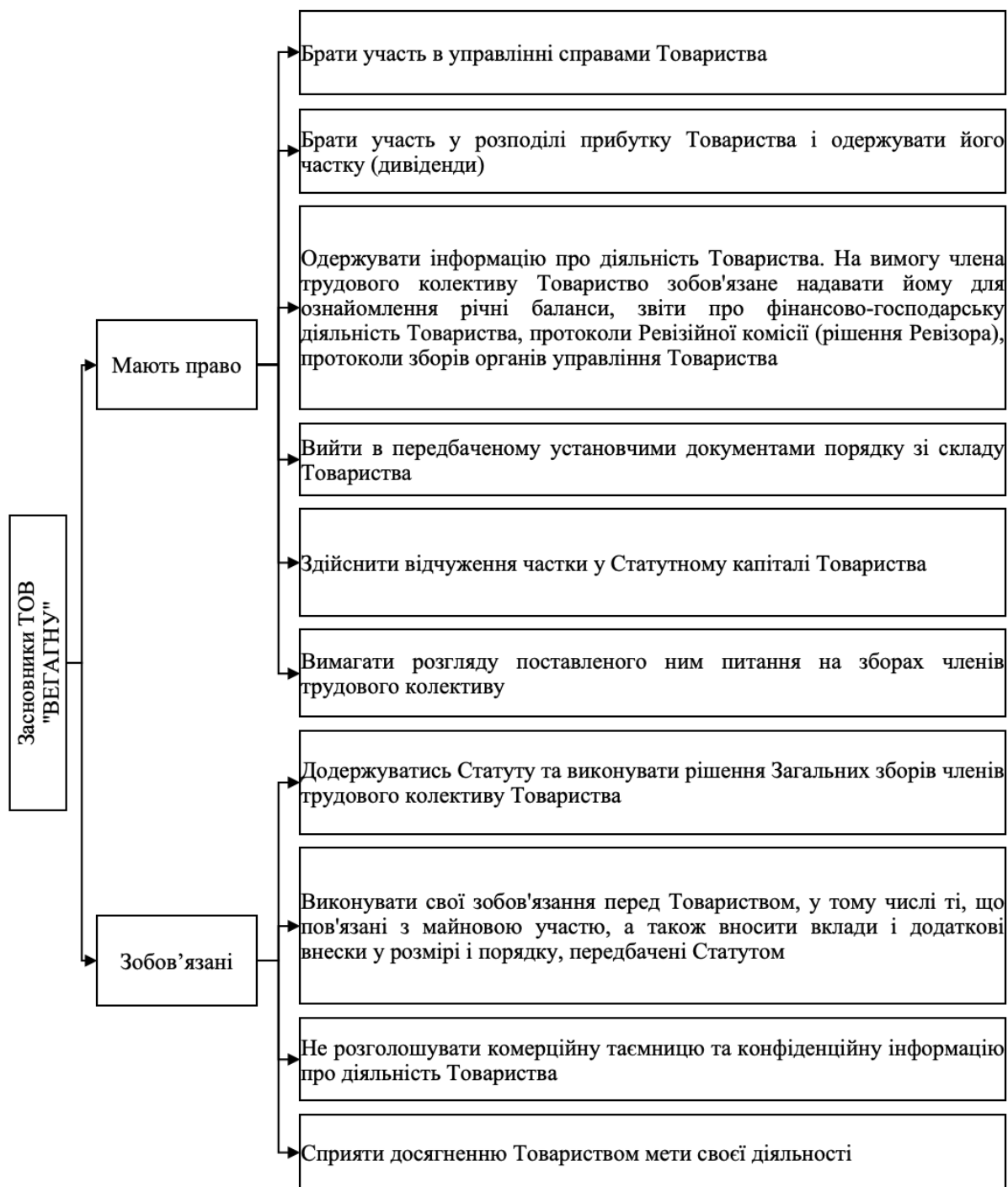

Рис. 2.6 – Права та зобов'язання засновників ТОВ «ВЕГАГНУ»

Склад органів управління на ТОВ «ВЕГАГНУ» проілюстровано на рис. 2.7.

Рис. 2.7 – Органи управління ТОВ «ВЕГАГНУ»

Аналізування економічних показників діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ» дозволяє визначити, чи є підприємство прибутковим, чи воно має фінансові труднощі. Воно допомагає оцінити ефективність використання ресурсів, динаміку розвитку та потенціал підприємства. Аналіз допомагає виявити слабкі сторони та проблеми в роботі ТОВ «ВЕГАГНУ», а також вжити заходів щодо їх усунення.

Аналіз показників базується на даних звітності (дод. Б-Г) за 2021-2023 роки

Табл. 2.1 – Аналіз активів ТОВ «ВЕГАГНУ» за 2021-2022 роки

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	195,3	1 324,2	1 128,9	578,03
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	8,1	0,2	-7,9	-97,53
Гроші та їх еквіваленти	98,3	226,5	128,2	130,42
Баланс	416,9	1 641,2	1 224,3	293,67

На основі наведених даних можна зробити такі висновки:

1. ДЗТРП у 2021 році становила 195,3 тис. грн, а у 2022 році зросла до 1 324,2 тис. грн. Абсолютний приріст становить 1 128,9 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 578,03%.

2. ДЗБ у 2021 році становила 8,1 тис. грн, а у 2022 році зменшилася до 0,2 тис. грн. Абсолютний приріст становить -7,9 тис. грн, що відповідає відносному приросту у -97,53%.

3. Грошові кошти у 2021 році становили 98,3 тис. грн, а у 2022 році зросли до 226,5 тис. грн. Абсолютний приріст становить 128,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 130,42%.

4. Баланс у 2021 році становив 416,9 тис. грн, а у 2022 році зріс до 1 641,2 тис. грн. Абсолютний приріст становить 1 224,3 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 293,67%.

Товариство показало значний ріст АК за 2022 рік, основний внесок у який зробили збільшення ДЗТРП та збільшення грошей. Однак, зростання ДЗТРП потребує пильного моніторингу, щоб запобігти можливим проблемам з

ліквідністю в майбутньому. Зменшення ДЗБ є позитивним сигналом щодо фінансової дисципліни підприємства.

Табл. 2.2 – Аналіз пасивів ТОВ «ВЕГАГНУ» за 2021-2022 роки

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	242,4	512,7	270,3	111,51
Поточна кредиторська заборгованість за товари роботи послуги	169,6	925,7	756,1	445,81
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	146,3	-146,3	0
Розрахунками з оплати праці	3,4	-	-3,4	-100
Баланс	416,9	1 641,2	1 224,3	293,67

1. НПНЗ у 2021 році становив 242,4 тис. грн, а у 2022 році зріс до 512,7 тис. грн. Абсолютний приріст становить 270,3 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 111,51%.

2. ПКТРП у 2021 році становила 169,6 тис. грн, а у 2022 році зросла до 925,7 тис. грн. Абсолютний приріст становить 756,1 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 445,81%.

3. ПКБ у 2021 році цей показник був відсутній, а у 2022 році становив 146,3 тис. грн. Абсолютний приріст становить 146,3 тис. грн.

4. РОП у 2021 році становили 3,4 тис. грн, а у 2022 році цей показник відсутній. Абсолютний приріст становить -3,4 тис. грн, що відповідає відносному приросту у -100%.

ТОВ «ВЕГАГНУ» показало значне зростання НПНЗ та активів у 2022 році. Однак, значне збільшення ПКТРП та ПКБ, може вказувати на потенційні проблеми з ліквідністю або управлінням боргом. Позитивним є повне погашення заборгованості з РОП, що свідчить про відповідальне ставлення до виплат працівникам. Збільшення балансу підтверджує загальне зростання АК підприємства, але для довгострокової стабільності необхідно уважно стежити за управлінням зобов'язаннями.

Табл. 2.3 – Показники фінансового результату ТОВ «ВЕГАГНУ» 2021-2022р.

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Чистий дохід від реалізації (рядок 2000)	216,6	2 826,8	2 610,2	1205,08
Собівартість реалізованої продукції (рядок 2050)	190,3	2 448,9	2 258,6	1186,86
Інші операційні витрати (рядок 2180)	-	196,4	196,4	100%
Фінансовий результат до оподаткування (рядок 2290)	-60,4	144,9	205,3	339,90
Чистий прибуток (рядок 2250)	65,1	118,8	53,7	82,49

1. ЧДР у 2021 році становив 216,6 тис. грн, а у 2022 році зріс до 2 826,8 тис. грн. Абсолютний приріст становить 2 610,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 1205,08%.

2. СБРП у 2021 році становила 190,3 тис. грн, а у 2022 році зросла до 2 448,9 тис. грн. Абсолютний приріст становить 2 258,6 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 1186,86%.

3. ІВ у 2021 році цей показник був відсутній, а у 2022 році становив 196,4 тис. грн. Абсолютний приріст становить -196,4 тис. грн.

4. ФРО у 2021 році становив -60,4 тис. грн (збиток), а у 2022 році зріс до 144,9 тис. грн (прибуток). Абсолютний приріст становить 205,3 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 339,90%.

5. ЧП у 2021 році становив 65,1 тис. грн, а у 2022 році зріс до 118,8 тис. грн. Абсолютний приріст становить 53,7 тис. грн, що відповідає відносному приросту у 82,49%.

У 2022 році ТОВ «ВЕГАГНУ» показало значне зростання ЧДР, що призвело до збільшення як СБРП, так і ІВ. Незважаючи на зростання ВТ, товариство змогло перейти від збитків до прибутків, що свідчить про ефективне управління фінансами та покращення рентабельності. Зростання чистого прибутку підтверджує позитивні зміни у фінансовому стані підприємства.

Табл. 2.4 – Аналіз активів ТОВ «ВЕГАГНУ» за 2022-2023 роки

Показник	2022	2023	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1 324,2	550,0	-774,2	-58,47
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,2	0,3	0,1	50
Гроші та їх еквіваленти	226,5	338,7	112,2	49,54
Баланс	1 641,2	1 033,4	-607,8	-37,0

1. ДЗТРП у 2022 році становила 1 324,2 тис. грн, а у 2023 році знизилася до 550,0 тис. грн. Абсолютний приріст становить -774,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту -58,47%.

2. ДЗБ у 2022 році становила 0,2 тис. грн, а у 2023 році зросла до 0,3 тис. грн. Абсолютний приріст становить 0,1 тис. грн, що відповідає відносному приросту 50%.

3. Гроші у 2022 році становили 226,5 тис. грн, а у 2023 році зросли до 338,7 тис. грн. Абсолютний приріст становить 112,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту 49,54%.

4. Баланс у 2022 році становив 1 641,2 тис. грн, а у 2023 році знизився до 1 033,4 тис. грн. Абсолютний приріст становить -607,8 тис. грн, що відповідає відносному приросту -37,00%.

У 2023 році товариство продемонструвало значне зменшення ДЗТРП, що може свідчити про покращення управління нею або зменшення обсягів продажів на умовах кредиту. Незважаючи на збільшення грошових коштів, загальний баланс товариства значно знизився, що вказує на скорочення АК. Незначне збільшення ДЗБ є менш суттєвим, проте воно все ж таки потребує уваги. Загалом, товариство покращило свою ліквідність, але зменшення загального балансу може викликати занепокоєння та потребує подальшого аналізу.

Табл. 2.5 – Аналіз пасивів ТОВ «ВЕГАГНУ» за 2022-2023 роки

Показник	2022	2023	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	512,7	603,4	90,7	17,69
Поточна кредиторська заборгованість за товари роботи послуги	925,7	100,0	-825,7	-89,2

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	146,3	221,6	75,3	51,47
Баланс	1 641,2	1 033,4	-607,8	-37,0

1. НПНЗ у 2022 році становив 512,7 тис. грн, а у 2023 році зріс до 603,4 тис. грн. Абсолютний приріст становить 90,7 тис. грн, що відповідає відносному приросту 17,69%.

2. ПКТРП у 2022 році становила 925,7 тис. грн, а у 2023 році знизилася до 100,0 тис. грн. Абсолютний приріст становить -825,7 тис. грн, що відповідає відносному приросту -89,20%.

3. ПКБ у 2022 році становила 146,3 тис. грн, а у 2023 році зросла до 221,6 тис. грн. Абсолютний приріст становить 75,3 тис. грн, що відповідає відносному приросту 51,47%.

Товариство в 2023 році показало позитивну динаміку збільшення НПНЗ, що свідчить про покращення фінансових результатів. Значне зменшення ПКТРП є позитивним показником фінансової стабільності та здатності підприємства своєчасно погашати свої зобов'язання. Однак, зростання ПКБ може вказувати на потенційні фінансові труднощі або проблеми з управлінням податковими зобов'язаннями. Зменшення загального балансу підприємства свідчить про скорочення АК, що може вимагати подальшого аналізу для виявлення причин та визначення стратегії для стабілізації фінансового стану.

Табл. 2.6 – Показники фінансового результату ТОВ «ВЕГАГНУ» 2022-2023 р.

Показник	2021	2022	Абс. Приріст, +-	Відн. Приріст, %
Чистий дохід від реалізації (рядок 2000)	2 826,8	3 067,8	241,0	8,53

Собівартість реалізованої продукції (рядок 2050)	2 448,9	2 255,7	-193,2	-7,89
Інші операційні витрати (рядок 2180)	196,4	701,6	505,2	257,23
Фінансовий результат до оподаткування (рядок 2290)	144,9	110,5	-34,4	-23,74
Чистий прибуток (рядок 2250)	118,8	90,6	-28,2	-23,74

1. ЧДР у 2022 році становив 2 826,8 тис. грн, а у 2023 році зріс до 3 067,8 тис. грн. Абсолютний приріст становить 241,0 тис. грн, що відповідає відносному приросту 8,53%.

2. СБРП у 2022 році становила 2 448,9 тис. грн, а у 2023 році знизилася до 2 255,7 тис. грн. Абсолютний приріст становить -193,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту -7,89%.

3. ІВ у 2022 році становили 196,4 тис. грн, а у 2023 році зросли до 701,6 тис. грн. Абсолютний приріст становить 505,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту 257,23%.

4. ФРО у 2022 році становив 144,9 тис. грн, а у 2023 році знизився до 110,5 тис. грн. Абсолютний приріст становить -34,4 тис. грн, що відповідає відносному приросту -23,74%.

5. ЧП у 2022 році становив 118,8 тис. грн, а у 2023 році знизився до 90,6 тис. грн. Абсолютний приріст становить -28,2 тис. грн, що відповідає відносному приросту -23,74%.

У 2023 році ТОВ «ВЕГАГНУ» показало невелике зростання ЧДР та зниження СБРП, що є позитивними показниками. Однак, значне збільшення ІВ негативно вплинуло на ФРО та ЧП. Зниження прибутковості підприємства

вказує на необхідність більш ефективного контролю та оптимізації операційних витрат, щоб покращити фінансові результати в майбутньому.

Облікова політика та наказ про неї є важливими для підприємства, тому що вони допомагають у стандартизації облікових процедур та методів на підприємстві, що робить фінансову звітність більш послідовною та надійною. Вони допомагають у забезпеченні відповідності зі стандартами обліку та вимогами законодавства, що дозволяє уникнути штрафів та інших правопорушень. Ці два документи забезпечують надійність та достовірність фінансової звітності, що дозволяє керівництву та зацікавленим сторонам приймати обґрунтовані рішення на основі інформованості.

Чітка облікова політика та відповідність до неї допомагають у запобіганні шахрайства та зловживанням у фінансовій звітності.

Основні аспекти облікової політики ТОВ «ВЕГАГНУ» унаочнено на рис. 2.8.

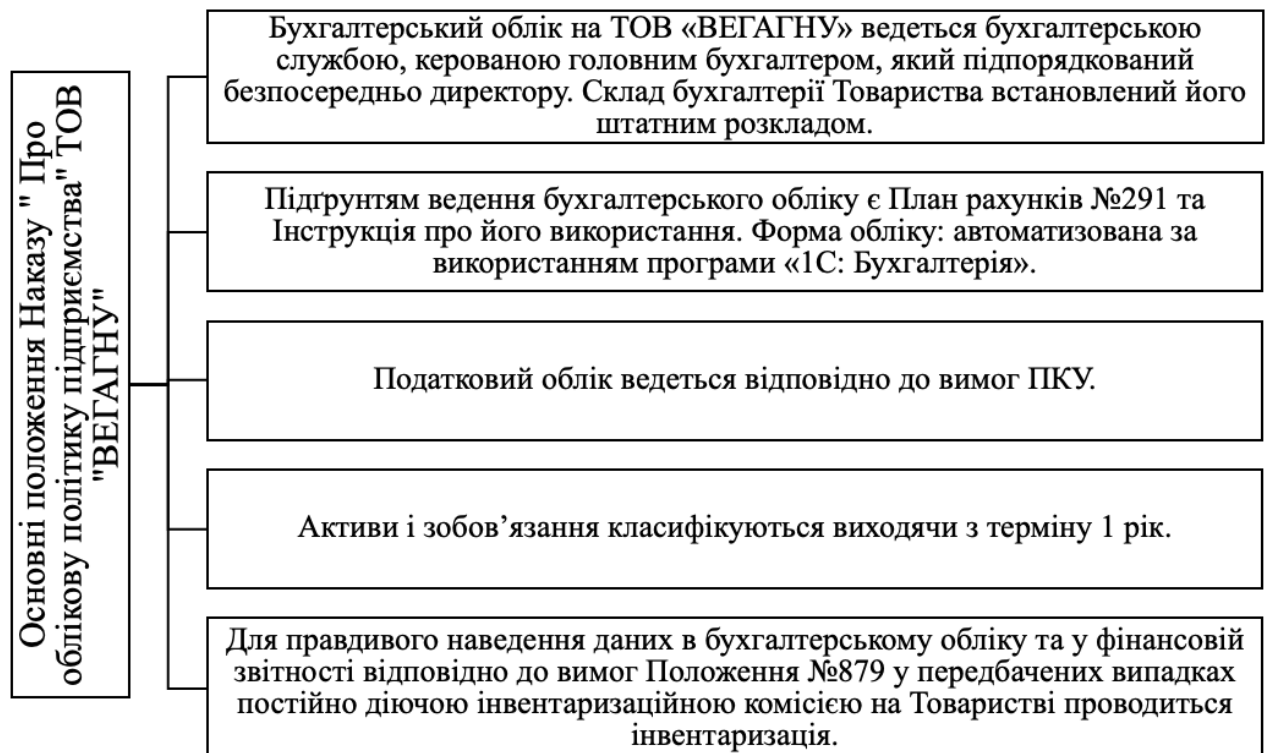

Рис. 2.8 – Основні положення облікової політики ТОВ «ВЕГАГНУ»

Отже, облікова політика разом з відповідним наказом є ключовими документами для підприємства, що гарантує ефективний та надійний облік фінансових операцій та складання звітності.

2.2 Бухгалтерський облік наявності і руху основних засобів на ТОВ «ВЕГАГНУ»

Первинні документи є доказами фактів, пов'язаних з придбанням, виготовленням, введенням в використання, відчуженням та іншими операціями з ОЗ. Вони підтверджують фінансові транзакції та дозволяють підтвердити правомірність та обґрунтованість витрат на ОЗ. Вони містять дані про ОЗ, такі як їх вартість, дату придбання, технічні характеристики та інші важливі відомості. Ця інформація є основою для складання бухгалтерських записів та розрахунку фінансових показників.

Збереження та управління первинними документами, пов'язаними з обліком ОЗ, є обов'язковою вимогою відповідно до законодавства. Це допомагає підприємству відповідати вимогам облікової звітності та уникати можливих штрафів і санкцій за невиконання законодавчих вимог.

Табл. 2.7 визначає, які документи потрібні для проведення операцій з ОЗ, залежно від типу цієї операції.

Табл. 2.7 – Документальне оформлення ОЗ

Вид господарської операції	Первинні документи, що застосовуються для її оформлення
Придбання основних засобів	Видаткова накладна, касовий, товарний чек, рахунок-фактура, акт приймання-передачі основних засобів [2], первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів, визначених
Безкоштовне одержання	Видаткова накладна, акт приймання-передачі основних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів, визначених
Внутрішнє переміщення	Видаткова накладна, акт внутрішнього переміщення основних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів
Створення за рахунок капітальних інвестицій	Накладна, акт виконаних робіт, акт наданих послуг

Введення в експлуатацію	Акт введення в експлуатацію основних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів
Поліпшення основних засобів	
Ремонт Реконструкція, модернізація, технічне переоснащення	Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів, Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів
Амортизація основних засобів	
Нарахування амортизації	Розрахунок амортизації основних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів
Вибуття основних засобів	
Реалізація основних засобів Безкоштовна передача основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів
Ліквідація основних засобів	Акт списання основних засобів (часткової ліквідації); Акт списання групи основних засобів; Акт списання транспортних засобів, первинний документ, розроблений підприємством із зазначенням обов'язкових реквізитів

Приклади первинних документів з обліку основних засобів ТОВ «ВЕГАГНУ» наведено у дод. Ж-К.

Для обліку ОЗ призначено рахунок 10. Він використовується для відображення даних про наявність та рух власних або орендованих ОЗ. У даного рахунка є субрахунки від 100 до 109, їх детальну інформацію наведено на рис. 2.9.

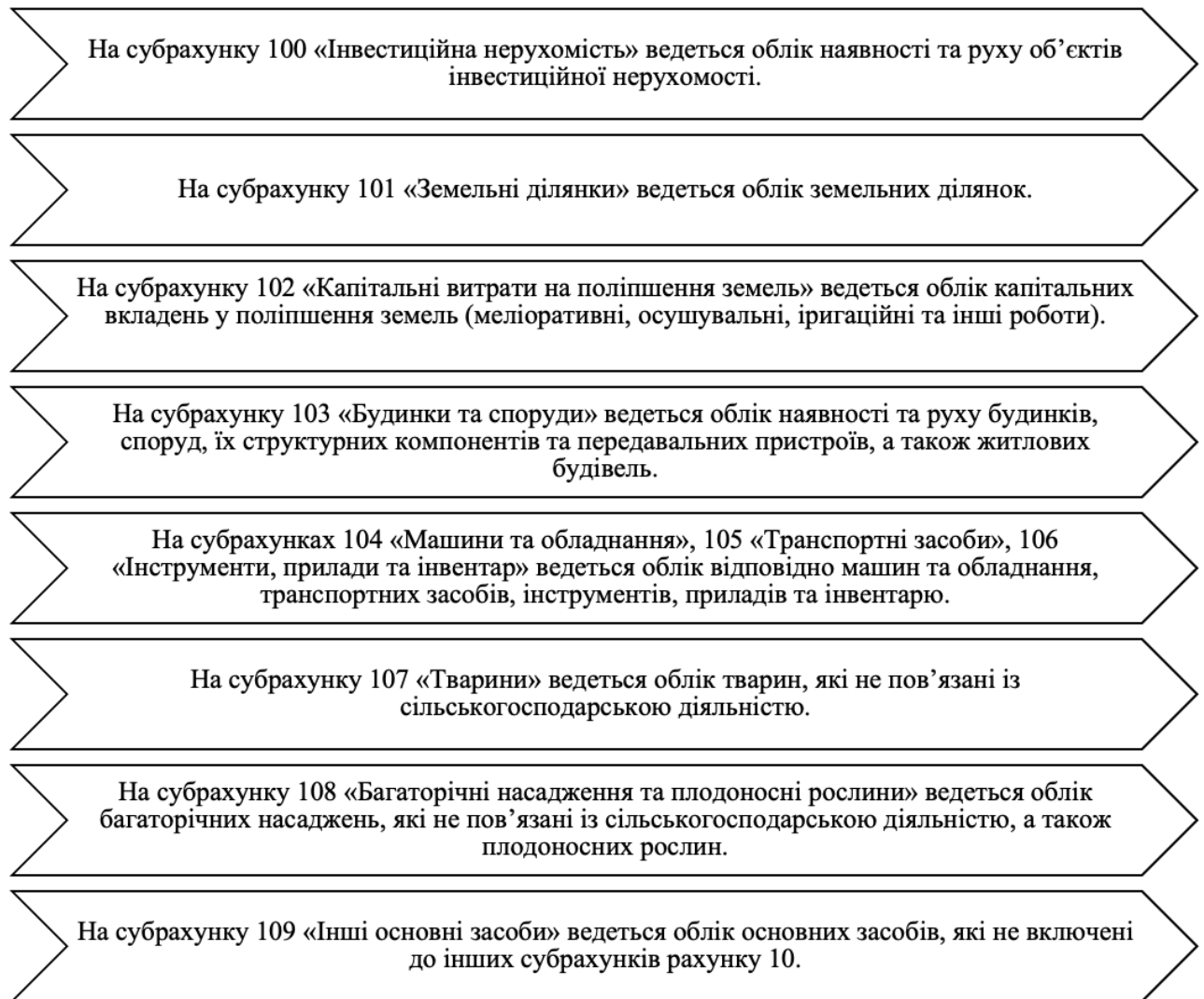

Рис. 2.9 – Характеристика субрахунків 10 рахунку

За дебетом цього рахунку відображається надходження ОЗ, за кредитом – їх вибуття.

Розглянемо БО ОЗ на досліджуваному товаристві:

ТОВ «ВЕГАГНУ», яке сплачує ПДВ, придбало верстат від постачальника за сумою 36000 грн, у тому числі 6000 грн ПДВ. Послуги з транспортування ОЗ склали 1200 грн, у тому числі 200 грн ПДВ. Рахунок за монтаж та налагодження ОЗ отримано на суму 7200 грн, включаючи 1200 грн ПДВ. ТОВ «ВЕГАГНУ» самостійно понесло ВТ на установку та монтаж: РОП робітників становили 1500 грн, а використані матеріали для установки обійшлися у 4000 грн. ОЗ планується експлуатувати у діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ» для проведення оподаткованих ПДВ операцій.

Перш за все потрібно порахувати первісну вартість ОЗ: 36000 – 6000 +1200-200 +7200-1200+1500+1500*22%+4000 = 42830 грн.

Відзеркалення ОЗ у БО наведено у табл. 2.8

Табл. 2.8 – Відображення операцій з придбання ОЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
	1	2	3	4	5
1.	Отриманий рахунок постачальника за верстат шліфувальний	Рахунок	152	631	30000
2.	Відображений податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	631	6000
3.	Відображені транспортні витрати, пов'язані з доставкою верстата	Рахунок	152	685	1000
4.	Відображений податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	631	200
5.	Відображені витрати, пов'язані з установкою, монтажем і налагодженням	Рахунок	152	685	6000
6.	Відображений податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	631	1200
7.	Оплачений рахунок постачальника за верстат	Виписка банку	631	311	36000
8.	Оплачені рахунки автоперевізника та монтажною організацією	Виписка банку	685	311	8400
9.	Нарахована заробітна плата робітникам за монтаж верстата	Наряд	152	661	1500
10.	Проведно нарахування ЄСВ на суму заробітної плати	Бухгалтерська довідка	152	651	330
11.	Списані матеріали на установку й монтаж верстата	Накладна	152	209	4000
12.	Оприбутковано верстат за первісною вартістю	Акт ОЗ-1	104	152	42830

У червні 2022 року ТОВ «ВЕГАГНУ» реалізувало гідравлічний прес вартістю 180000 грн, у тому числі ПДВ у розмірі 30000 грн. Згідно з БО, на 1 червня 2022 року початкова вартість ОЗ складала 240000 грн, а сума АМ становила 100000 грн.

Залишкова вартість даного ОЗ = 240000-100000=140000 грн.

Табл. 2.9 – БО продажу ОЗ на ТОВ «ВЕГАГНУ»

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
	1	2	3	4	5
1.	Переведений необоротний актив до складу оборотних	Бухгалтерська довідка	286	104	140000
2.	Списана сума нарахованого зносу	Бухгалтерська довідка	131	104	100000
3.	Списана собівартість реалізованого гідравлічного преса	Бухгалтерська довідка	943	286	240000
4.	Відображений дохід від реалізації	Рахунок, бух. довідка	377	712	180000
5.	На суму податкового зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	712	641	30000
6.	Отримані кошти від покупця за реалізований гідравлічний прес	Виписка банку	311	377	180000

Розглянемо іншу ситуацію. Через фізичний та моральний знос, ТОВ «ВЕГАГНУ» змушене ліквідувати комп'ютер.

Характеристики комп'ютера: Первісна вартість: 5000 грн. Накопичений знос: 4300 грн. Експертна комісія на ТОВ «ВЕГАГНУ» дослідила комп'ютер та дійшла висновку, що його подальше КВ за первісним призначенням неможливе.

Зарплата робітнику за розбір комп'ютера: 200 грн. Продаж запчастин, які можна використовувати на підприємстві: 300 грн.

Спочатку визначимо ФРДО від ліквідації ОЗ: $300-700+200+44 = - 644$ грн. (збиток).

Кореспонденцію рахунків по ліквідації ОЗ узагальнено у табл. 2.10

Табл. 2.10 – Відображення операцій на ТОВ «ВЕГАГНУ» з ліквідації ОЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
А	1	2	3	4	5
1.	Відображена залишкова вартість ліквідованого комп'ютера	Акт ОЗ-1	976	109	700
2.	Списана сума нарахованого зносу	Бух. довідка	131	109	4300
3.	Нарахована заробітна плата робітнику за розбирання комп'ютера	Наряд	976	661	200
4.	Нарахований ЄСВ на заробітну плату	Бух. довідка	976	651	44
5.	Оприбутковані запчастини від розбирання комп'ютера	накладна	209	746	300

Дані про ОЗ можна знайти у Балансі у розділі 1 «Необоротні АК» у рядках з 1010 по 1012, а також у формі 5 у розділі 2.

Таким чином, досліджено облік основних засобів.

2.3 Проблемні аспекти обліку (та/або оподаткування, контролю) наявності і руху основних засобів та можливі шляхи їх вирішення

Оцінка вартості ОЗ є критично важливою для коректного відображення їх у фінансовій звітності. Однак, неправильна оцінка може призвести до викривлення даних про АК підприємства. Часто підприємства стикаються з проблемами при оцінці вартості АК на момент придбання або введення в експлуатацію, а також при проведенні переоцінки чи знецінення активів. Це може бути наслідком відсутності чітких методологій оцінки або недостатньої кваліфікації працівників бухгалтерії.

Рішення: Впровадження чітких стандартів та методологій оцінки ОЗ, регулярне проведення навчання для бухгалтерів та залучення незалежних експертів для оцінки складних активів.

АМ ОЗ є важливим елементом обліку, що впливає на фінансові результати підприємства. Неправильний вибір методу АМ, невірно визначений строк КВ або неврахування змін в умовах експлуатації можуть призвести до невірного обліку АМ. Це, у свою чергу, може спотворити фінансові показники підприємства та вплинути на прийняття управлінських рішень.

Тому пропонується робити регулярний перегляд строків КВ основних засобів, використання сучасних методів АМ та впровадження системи моніторингу стану ОЗ.

Відсутність належного контролю за рухом ОЗ може призвести до втрат або зловживань. Часто підприємства стикаються з проблемами при обліку придбання, продажу, списання чи переміщення ОЗ. Відсутність регулярних інвентаризацій та недостатня автоматизація облікових процесів ускладнюють контроль за рухом активів.

Для вирішення цієї проблеми рекомендується впроваджувати системи автоматизації обліку ОЗ, регулярні проведення інвентаризацій та розробка внутрішніх контрольних процедур для моніторингу руху АК.

Ремонти та модернізації ОЗ можуть суттєво вплинути на їх вартість та строк КВ. Проте, організації часто не враховують ці ВТ належним чином, що може призвести до неправильного обліку вартості ОЗ та амортизації. Відсутність чіткої політики щодо обліку ВТ на ремонти та модернізації ускладнює фінансову звітність.

Рекомендується розробити та впровадити політики обліку ВТ на ремонти та модернізації, регулярний аналіз ВТ та їх впливу на вартість та строк КВ основних засобів.

Відсутність інтеграції між різними обліковими системами товариства може призвести до розбіжностей у даних та ускладнити процес контролю за ОЗ. Це особливо актуально для великих товариств з розгалуженою структурою та численними підрозділами.

Пропонується впровадження інтегрованих облікових систем, які забезпечують єдину базу даних для всіх підрозділів товариства, що дозволить підвищити точність та оперативність обліку ОЗ.

Ще одна з головних проблем – це документування операцій з руху ОЗ на підприємстві.

Це пов'язано з тим, що у жовтні 2021 року типові форми первинного обліку ОЗ були скасовані.

Внаслідок цього, підприємства змушені або самостійно розробляти документи з обов'язковими реквізитами, або користуватися формами документів, рекомендованими для суб'єктів бюджетного сектору.

Це призводить до різноманіття форм документів, складності у веденні обліку та можливості помилок та неточностей.

Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити нові типові форми первинного обліку ОЗ, або чітко визначити обов'язкові реквізити для документів, які розробляються самостійно.

Це допоможе покращити облік ОЗ, зробити його більш ефективним та прозорим.

Отже, облік і контроль ОЗ є важливими елементами управління підприємством. Проте, існує низка проблем, які можуть негативно вплинути на точність обліку та ефективність управління АК. Вирішення цих проблем потребує впровадження чітких методологій, сучасних технологій автоматизації, регулярного навчання персоналу та розробки внутрішніх контрольних процедур. Це дозволить забезпечити ефективне управління ОЗ та підвищити фінансову стабільність підприємства.

ВИСНОВКИ

У роботі було досліджено теоретичні та практичні аспекти обліку ОЗ на підприємствах.

В результаті дослідження було зроблено наступні висновки:

Облік ОЗ є важливою складовою частиною БО, адже він забезпечує інформацію про наявність, стан та рух ОЗ.

Правильна організація обліку ОЗ дозволяє підприємству ефективно управляти своїми АК, контролювати їх використання та стан, а також своєчасно відображати операції з ними у бухгалтерській та податковій звітності.

Нормативно-правове регулювання обліку ОЗ в Україні ґрунтується на Законі України «Про БО та фінансову звітність», Положеннях (стандартах) БО та інших нормативно-правових актах.

Методика обліку ОЗ на підприємстві включає первісну оцінку, нарахування АМ, ремонт та модернізацію, інвентаризацію та переоцінку, а також вибуття ОЗ.

В обліку ОЗ дуже важливими є первинні документи, які фіксують всі операції з ними.

Здійснення інвентаризації ОЗ має на меті фізичну перевірку їх наявності та стану, а також зіставлення цієї інформації з даними БО для виявлення можливих розбіжностей.

Під час переоцінки ОЗ їх БВ коригується з урахуванням зміни ринкових цін на ці АК.

Вибуття ОЗ може відбуватися внаслідок їх зношення, ліквідації, продажу або безоплатного передання.

Бухгалтерський та податковий облік ОЗ має певні особливості, які необхідно враховувати при веденні обліку.

Досліджено діяльність ТОВ «ВЕГАГНУ». Товариство працює переважно у сфері геології та геодезії, але товариство має у складі ОЗ, і займається їх придбанням та ліквідацією.

Проаналізовано головні показники діяльності ТОВ «ВЕГАГНУ». Товариство демонструє значне скорочення ДХТРП, що може свідчити про два фактори: покращення управління кредитами або ж зменшення обсягів продажів на умовах відстрочки платежу. З одного боку, це позитивний показник, адже воно вказує на кращу стягуваність боргів. З іншого боку, воно може бути ознакою падіння обсягів продажів.

Незважаючи на те, що грошові кошти товариства зросли, загальний баланс суттєво зменшився. Це свідчить про скорочення активів. Незначне збільшення ДЗТРП не так суттєво, але все ж таки потребує уваги.

Загалом, можна сказати, що ліквідність товариства покращилася. Проте, зменшення загального балансу може викликати занепокоєння і потребувати більш детального аналізу.

Для обліку ОЗ впроваджено рахунок 10, який має субрахунки від 100 до 109. По дебету 10 рахунка показується інформація щодо збільшення ОЗ, а по кредиту – зменшення (продаж, ліквідація) ОЗ. Для кожного виду ОЗ призначений окремий субрахунок.

У звітності ОЗ відзеркалюються у формі №1 в першому розділі рядки 1010-1012 і у Примітках.

Визначено проблемні аспекти обліку ОЗ. Проблеми стосуються визначення оцінки ОЗ, правильності вибору методів АМ, відсутності автоматизації обліку ОЗ та їх інвентаризації, а також скасування первинних документів ОЗ.

Запропоновані вирішення вище перелічених проблем дозволять покращити облік ОЗ на підприємствах, зробити його більш ефективним та прозорим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 05.10.2021).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджено Наказом МФУ від 27 квітня 2000 року № 92. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 05.10.2021).
3. Бурлан С. А., Каткова Н.В. Ключові аспекти визначення активів за МСФЗ. Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку: зб. Матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., 10 грудня 2020 р. Київ, КНЕУ. С. 212-214. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/34984/Oaao_20_12_80.pdf?sequence=1 (дата звернення: 30.09.2021).
4. Груненко Д. О., Круковська О.В. Основний засіб амортизовано, а залишкова вартість – нуль: як бути? Науково-економічні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, оподаткування і контроль. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. 21- 22 листопада 2019 рік. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. С. 154-156. URL: [http://www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2019\(1\).pdf](http://www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2019(1).pdf) (дата звернення: 07.10.2021).
5. Шкуліпа Л. В. Аналіз методології обліку основних засобів за МСБО 16 "Основні засоби" та П(С)БО 7 "Основні засоби": теорія і практика. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2018. № 4. С. 102-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhastat_2018_4_12 (дата звернення: 02.10.2021).
6. Горбачова Л.В., Іонін Є.Є. Облік основних засобів: вітчизняний та зарубіжний досвід. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2018. Том 1. № 10. С. 153-157.
7. Гулевич К.А. Ефективне використання основних засобів згідно МСБО в Україні / Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XIX Всеукраїнської

наукової конференції. К.: ТОВ “Август Трейд”, 2021. С. 35-38. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/5804/1/%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4_19_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1.pdf (дата звернення: 15.10.2021).

8. Чалий І. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. Все про бухгалтерський облік. 2018. Квітень. URL: <http://vobu.ua/ukr/analytics/consultations/item/osnovni-zasoby-za-msbo-ta-psbo-7-holovnykh-vidminnostei> (дата звернення: 10.10.2021).

9. Гречко А.В. Гармонізація вітчизняної системи бухгалтерського обліку основних засобів з міжнародними стандартами в умовах посилення Євроінтеграційних процесів. Сучасні проблеми економіки і підприємництво. 2018, С. 135-141. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/146406> (дата звернення: 11.10.2021).

10. Майстер Л. А. Альтернативні підходи щодо компонентного обліку основних засобів в умовах провадження змін. Інфраструктура ринку. 2020, Вип. 43. С. 427-433. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/78.pdf (дата звернення: 11.10.2021).